

Als we maar leren van elkaar

Doet de islam onze kerken weer vollopen? Over die vraag debatteerden Steven VANACKERE en Khalid EL JAFOUFI tijdens de Boekenbeurs in Antwerpen

Patrick VERSTUYFT

In de Antwerpse boekentempel ontmoeten Khalid El Jafoufi (23), student rechten en voorzitter van de open moslimstudentenvereniging Mahara, en Steven Vanackere (52), voormalig minister, huidig senator voor CD&V en academisch beheerder van de Campus Brussel van de KU Leuven, elkaar voor het eerst. Na afloop zeggen beiden van elkaar te hebben geleerd. Nochtans 'leren' geschiedenisboeken ons dat het er eeuwenlang minder vreedzaam toeging en beide godsdiensten elkaar vaak naar het leven stonden. De recente wereldwijde terreur van Islamitische Staat stelde die verhouding opnieuw op scherp. „Laat ons echter niet het kind met het badwater weggooien”, bepleit Steven Vanackere, „en elkaar verrijken en tegelijk alert zijn.” Een stelling waar zijn jonge gesprekspartner het volkomen mee eens is. Ook Khalid El Jafoufi betreurt hoe sommigen „de essentie van het geloof tenietdoen door 'in naam van' aanslagen te plegen”.

Dat was meteen de aanzet voor een boeiend debat waarbij christen en moslim vaak schouder aan schouder stonden. Een toenadering die het aandachtige publiek ook uit hun antwoorden kon opmaken.

–Zette de islam na decennia van secularisering en ontkerkelijking de godsdienst opnieuw op de kaart?

El Jafoufi • Religie is meer dan ooit aanwezig in het maatschappelijke debat, ook bij niet-gelovigen. De essentie is hoe de principes nog leven onder de bevolking. Vanackere • Als Europeaan laten

Voor Vanackere en El Jafoufi is religie een motivatie voor het menselijke leven. © Frank Bahn Müller

we het geloof niet de plaats innemen van een democratische vorm van politiek bedrijven. Dat is meer dan het houden van verkiezingen. Het heeft ook te maken met het respect voor minderheden. De ontkoppeling van geloof en staat is een bijdrage aan de beschaving. Beweren dat je het spirituele in je leven niet nodig hebt, is dat niet. Mensen zijn ten diepste religieuze wezens. De komst van de nieuwkomers, moslims die hun geloof beleven op een vanzelfsprekendere, ook openlijke, manier is in dat opzicht historisch een geschenk. Iets anders is: hoe sterk mag je publiek uitkomen voor je geloof-zijn?

–Kan de manier waarop moslims hun geloof beleven inspirerend zijn en onze kerken weer doen vollopen?

Vanackere • Dat is alvast geen opdracht van de islam. Even interessant is hoe jonge moslims in Europa hun geloof blijven beleven. De Franse president Mitterrand, een atheïst, zei: „Onze kinderen moeten de verhalen van de Bijbel lezen. Anders kunnen ze niet meer fatsoenlijk naar een museum om de kunst van Europa te smaken.” Je christelijke identiteit benadrukken door opnieuw naar de mis te gaan, is een foute motivatie. Je moet het doen omdat je voelt dat je daar gevoed wordt door samen het geloof te beleven. El Jafoufi • Uw vraag is alsof je zou zeggen: „Bepaalt of mijn vriend zijn best doet op school mijn inzet voor school?” Dat kan een positieve aanleiding zijn, maar moeten de kerken per se vollopen om te weten of het christendom nog altijd zijn wortels heeft in de samenleving? Ik denk van niet. Ook ik ga niet dagelijks naar de moskee, maar ik ben wel elke dag bezig met mijn geloof. Voor mij komt het spirituele eerst. We moeten veeleer kijken in hoever de godsdienstbeleving bij de moslims katholieken kan inspireren. Door opnieuw te weten welke ver-

samenleving kunnen betekenen: met z'n allen leren ons Boek niet letterlijk te nemen. De Bijbel lees je niet alsof het de statuten van een vereniging zijn. Zeker het Oude Testament, het boek dat wij het meeste delen, staat vol poëzie. Als we toch spreken over een Europese islam, is daar een sleutel te vinden: samen op zoek gaan naar de poëtische kracht en sterke morele waarde van dat boek.

–Kan de islam iets leren van het christendom door de dingen ook iets minder letterlijk te nemen?

El Jafoufi • Ja en nee. Je kunt de Koran beschouwen als het letterlijke woord van God, maar dat betekent niet dat je het boek letterlijk moet interpreteren. Je moet – daar spoort God ons toe aan – de verzen overpeinzen. De Koran telt slechts een honderdtal verzen met regels die zeggen wat je mag en moet doen of niet. Het overgrote deel zijn verhalen, over wetenschappelijke weetjes of profetische uitspraken. Moslims die toch met een letterlijke bril naar het boek kijken, doen dat uit gemakzucht of onwetendheid. Het probleem is dat wij, als leken, zeker mijn generatie die vaak niet geschoold is in het Arabisch, het instrument missen om de boodschap te begrijpen. Sommigen doen ook niet meer de intellectuele inspanning om er de essentie uit te halen. Voor hen staat het er zwart op wit, als enige waarheid.

Sinds het theologische verval in de negentiende en twintigste eeuw willen nieuwe bewegingen terugkeren naar de bron omdat onze samenleving weer meer nood heeft aan religie. Het christendom maakte die evolutie niet door. Het interpreteert veel zaken symbolisch of allegorisch. Moslims doen dat niet. Daar is een inhaalbeweging nodig.

In het maatschappelijke debat hoor ik dan weer de oproep tot een Europese islam. Is die er al niet? De migratie duurt nu al ruim vijftig jaar en een groot deel van de bevolking is moslim.

Vanackere • Ik waardeer uw stelling dat het Boek letterlijk lezen gemakzuchtig is. Je kunt met die teksten zoeken naar hun diepere betekenis, er discussies over hebben en toch bereid zijn de dialoog aan te gaan, ook interreligieus.

‘Europese’ islam is niet het meest gelukkigste woord. In elk geval, het zal een islam zijn die julie maken, door mensen van hier. Er is echter wel een bedreiging als sommigen iets opvatten als een letterlijke instructie en er een opdracht tot geweld in zien.

–Zijn christenen en moslims bondgenoten tegenover het antitheïsme dat godsdienst uit het publieke leven wil wegduwen?

Vanackere • Toen Petrus en Paulus voor de rechtbank werden gesleept, vroeg de rechter waarom ze getuigd over Christus. Hun antwoord was: „Wij kunnen er niet over zwijgen.” Het is alsof je dochter komt zeggen dat ze een kindje verwacht, maar vraagt om het nog stil te houden omdat ze het zelf aan de familie wil vertellen. Een oma zegt dan: „Ik kán er niet over zwijgen.” Als je vol bent van een boodschap, wil je die delen. Wat mij betreft moet de christelijke Kerk in Vlaanderen zich eens afvragen: „Zijn we wel gelukkig?” In dat opzicht is er soms meer blijdschap onder moslims.

„Mensen kunnen het geloof tenietdoen door 'in naam van' aanslagen te plegen”

Khalid El Jafoufi

‘Bondgenoten’ is een wat gevaarlijk woord. Zij die religie in de verdomhoek willen duwen, houden van zulke woorden. Zij plaatsen christendom en islam in dezelfde hoek van de ‘theïstische vijand’.

Laat ons zijn wie we zijn, in eerbied en respect voor elkaar en met de vanzelfsprekendheid dat de mens een religieus wezen is, en dat blijven tonen.

El Jafoufi • Het antitheïsme is een verdelende kracht. Het wil de identiteit van anderen doen verwateren. Moslims kunnen van christenen alvast leren pragmatischer te zijn. De moord door Islamitische Staat op de Franse priester Jacques Hamel raakte velen. Wat mij bijblijft, is de reactie van de christelijke gemeenschap en het contrast met die van antitheïstische groepen die christenen opriepen harde taal te gebruiken tegen moslims. Zoals (toen nog) aartsbisschop De Kesel, die zei: „We moeten ondanks deze blinde vorm van haat en terreur elkaar de hand blijven reiken, het goede in de mens blijven zien.” Zij die willen strijden voor de verbonden samenleving zijn natuurlijke bondgenoten. Je hoeft daarvoor geen soort pact te sluiten. De vraag is, hoe zij daarin nog meer stappen kunnen doen.

Advertentie

Nergens zo goed als thuis

VRAAG
OFFERTE
VRIJBLIJVEND

Ontvang uw gratis informatiepakket

Makkelijk en veilig de trap op
Met een traplift van thyssenkrupp Encasa

Kiezen voor thyssenkrupp Encasa, is kiezen voor:

- Duitse degelijkheid en 60 jaar ervaring van de marktleider
- Een traplift op maat van uw trap, geleverd rechtstreeks van de fabriek
- Unieke draaitechniek, met installatie aan muur- of leuningzijde
- Adviseurs en installateurs uit uw buurt, met een Service 24/24 en 7/7

Wil u de voordelen van de lift zelf uitproberen? We organiseren graag een 'testrit' bij een klant dicht bij u. Kortom, kiezen voor thyssenkrupp Encasa is kiezen voor het huis van vertrouwen, altijd in uw buurt!

engineering.tomorrow.together.

„We moeten met z'n allen leren om ons boek niet letterlijk te nemen”

Steven Vanackere

halen er zijn, wat hun essentie is en door hun waarde uit te dragen. Vanackere • Een belangrijk verschil schuilt in de manier waarop het christendom en de islam omgaan met 'hun' Boek. Het aantal christenen dat de Bijbel letterlijk neemt, is veel kleiner dan het aantal moslims dat denkt dat de Koran niet door mensenhanden is geschreven en weinig nuance toelaat. Misschien ligt daar de kern van wat wij samen voor de